

Täysistunto

Tiistai 18.10.2022 klo 13.59—18.31

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 194/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 22/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 22/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.16 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön lyhyesti tässä vaiheessa. Eli kysymys on siitä, että sähkön arvonlisäveroa määräaikaaisesti alennettaisiin 24 prosentista 10:een ja samaan aikaan myös joukkoliikenteen henkilökuljetusten arvonlisävero poistettaisiin määräajaksi. Laki tulisi voimaan tämän vuoden joulukuun alusta ja olisi voimassa huhtikuun loppuun, mutta sitten henkilökuljetusten osalta voimaantulo olisi ensi vuoden alusta. Valiokunta puoltaa tätä esitystä ja puoltaa tietenkin siksi, että sen tarkoituksena on lieventää kohtuutonta hintojen nousua vaikeina aikoina, erityisesti nyt tässä tapauksessa vielä kylmimmällä kaudella.

Valiokunta korostaa, että vaikka kaiken kaikkiaan esimerkiksi yleisesti alvikantojen osalta on hieman epäselvää, siirtyvätkö ne hintoihin, niin tässä tapauksessa sähkön osalta on arvioitu varsin todennäköiseksi, että se siirtyisi hintoihin voimassa olevissa sopimuksissa kyllä hyvinkin laajasti ja sitten näissä tämän aikana solmittavissa se on epävarmempaa. Mutta kuitenkin me halusimme vahvasti kirjata omana terveisenämme myös sen, että valiokunta korostaa, että tarkoitus on alentaa kuluttajahintoja, ja pitää tärkeänä, että toimitaan niin, että verokannan alennus koituisi kuluttajien hyödyksi. Tämä on tosi tärkeää, että kaikki nyt pyrkisivät toimimaan niin, että tämä myös näkyy sitten aidosti siellä kuluttajan pussissa.

Asiantuntijakuulemisesta: Siellä pidettiin yleisesti tätä perusteltuna ja ymmärrettävänä, mutta tuotiin toki esille muun muassa se, että tämä esitys on melko kallis. Valiokuntakin toteaa, että vaikka tämä kaikilta osin ei auta tai kohdentuu myös niille, jotka eniten tätä tukea eivät tarvitse, ja kaikki eivät kärsi samalla tavalla, niin siinä suhteessa kuitenkin, kun on poikkeukselliset ajat, pidämme tätä esitystä perusteltuna.

Henkilökuljetusten osalta huomiona meillä on se, että tässä on sama tavoite kuin sähkössä eli tietenkin helpottaa kuluttajien rahapussia siinä vaiheessa, kun hinnat nousevat, ja vaikuttaa ostovoimaan myönteisesti. Tämä on se tavoite, ja tässä on arvioitu, että tämä yleinen verottomuus siirtyisi ainakin osittain hintoihin. Kukaanhan ei näistä voi olla tieten-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2022 vp

kään varma, ja koska tämä toteutetaan hyvin nopealla aikataululla ja tämä on lyhytaikainen, niin toki siinä on esiintynyt epäkohtia muun muassa sen suhteen, että eri toimijoilla on hieman eri mahdollisuudet tätä sitten lähteä helposti toteuttamaan. [Puhemies koputtaa] Ja tämä aiheuttaa kyllä yhtiöille todellakin hallinnollisia kustannuksia, sitä ei pystytäkään tässä kiistämään. [Puhemies koputtaa] Mutta tavoite on kuitenkin hyvä: kuluttajahinnat alas. — Puhemies, voin tulla puhumaan tämän lopun sinne, koska asia on sinänsä tärkeä, vaikkakin lyhyt. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Eli, puhemies, jatkan tästä. — Sanomatta jäi vielä se tässä asiassa, että kiinnitimme huomiota tässä mietinnössämme erityisesti HSL:n tilanteeseen, koska se on ollut julkisessa keskustelussa laajasti ja yhtiössä on tuotu esiin, että he eivät näe tätä muutosta perusteltuna, koska heille tämä tuottaa hyvin paljon hallinnollisia kustannuksia ja saattaa siten aiheuttaa myös joihinkin muihin hankkeisiin viivästymisiä. Mutta siitä huolimatta me kuitenkin valiokunnassa pidämme tätä perusteltuna. Haluamme viestiä sitä, että myös osalle toimijoista tämä on tärkeä ja osa toimijoista pystyy kyllä sitten toimimaan niin, että tämä tosiasia kyllä, hallinnosta ja kustannuksista riippumatta, koituu myös kuluttajan eduksi joko ihan selkeästi laskevin hintoina tai sitten niin, että kun monessa yhtiössä saattaa olla paineita nostaa hintoja, tämä voi hidastaa sitä hinnannousua kaikinensa.

Asiantuntijakuulemisessa on esitetty kritiikkiä esimerkiksi myös siitä, että tämä kohdistuu kaikkiin henkilökuljetuksiin — on mainittu vaikkapa lentoliikenne — ja siitä, että tämä kohdentuu heikosti kaikkein eniten tarpeessa oleville. Mutta kuten sanottu, puhemies, näissä poikkeuksellisissa olosuhteissa yksimielisesti tämä mietintö on hyväksytty ja puollamme tätä tarpeellista lakia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

18.22 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Sähköenergian verokannan alennus kohdistuu vuoden kylmimpään aikaan — alkavan joulukuun alusta ensi vuoden huhtikuun loppuun — jolloin tietysti myös energiankulutus on suurimmillaan nimenomaan lämmityskustannusten vuoksi. On huomattava, että tämä arvonlisäverokannan alentaminen koskee vain sähkönmyyntiä, siis sähkön hintaa, ei sähkönsiirtoa, jonka arvonlisäverokanta pysyy 24 prosentissa.

Ekonomistit ovat jossain määrin arvostelleet tätä esitystä kahdella perusteella: ensinnäkin arvelleet, ettei tämä sähköenergian arvonlisäveron alennus siirtyisi kuluttajahintoihin, ja toiseksi pitäneet mahdollisena, että tämä arvonlisäverokannan alentaminen nostaisi sähkön tukkuhintaa. Ja totta kai näissä ajatuksissa on oma perustelunsa. Useinhan on todettu, että arvonlisäveron korotukset siirtyvät kyllä hyvin hintoihin, jopa kaksi kertaa voimakkaammin kuin arvonlisäverokantojen palauttaminen aikaisemmalle tasolle. Esimerkkinä voisi mainita parturien arvonlisäverokannan alentamisen nollaan kokeilunomaisesti. Valtion taloudellinen tutkimuslaitos tutki sitä, ja sehän ei toteutunut, mutta sen sijaan sitten kun palattiin taas 24 prosentin, tai siis ainakin täyteen verokantaan — en muista, mikä se silloin oli — niin se kyllä toteutui täysimääräisesti tässä parturitapauksessa. Nyt kuitenkin uskon, että ollaan vähän toisenlaisella toimialalla. Ainakin voimassa olevissa sopimuksissa tämä toteutuu. Ja vaikkakin voi hiukan epäillä, että kun sähkön hinta velloo, toteutuuko se muutoin sitten kaikissa tapauksissa taloudellisessa mielessä, niin uskon, että se kuitenkin toteutuu. Ja tuskin tällä nyt on kuluttajahintoja korottavasti suurtakaan vaikutusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2022 vp

Sitten vielä voisin todeta sen, että arvonlisäverokannan alentamisesta hyötyvät nimenomaan kuluttajat. Siitä eivät hyödy arvonlisäverovelvolliset yrittäjät, kuten liikkeenharjoittajat ja maatalouden harjoittajat, koska heillä arvonlisävero on vain läpikulkuerä. Ja totta kai sitten ainakin maatalouden harjoittajien keskuudessa, joilla on suuria kannattavuusvaikeuksia, toivottaisiin jotain vastaantuloa hallitukselta sähkön hinnan suhteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

18.25 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Äsken tuossa esittelin mietintöluonnoksen, mutta haluan nyt tässä yhteydessä vielä lyhyesti tuoda esimerkin omasta kotikaupungistani Tampereelta. Juuri eilen meillä oli valtuustoryhmän kokous. Siellä puhuttiin tulevista näkymistä taloudelle, mitkä ovat myös kunnissa ja kaupungeissa haasteelliset. Pyysimme verojaostoon Tampereen seudun Nyssen lausunnon, ja myös eilen valtuustoryhmässämme saimme todeta, että ainakin meille sillä on selkeä vaikutus: oli suunnitelmissa nostaa lippujen hintoja Nyssen ja eri liikennemuotojen osalta, mutta tämä muutos vaikuttaa niin, että tätä hinnannousua ei tehdä vuoden alusta, ja sitten katsotaan myöhemminkin, kun sitä ehkä tulee, että tehdään se pienempänä. Eli tämä vaikuttaa kyllä. Eri asia on sitten se, pitäisikö kunnissa vielä erikseen harkita, että kunta myös itse toimisi niin, että ei sitten näissä tilanteissa — vaikka paineita olisikin — suunnitelmien mukaan nostettaisi niitä hintoja. Se on eri kysymys. Mutta tämä näin tämän lain näkökulmasta suoraan jo vaikuttaa, ja Tampereelakin se on tietenkin tärkeää, koska meillä on hyvin paljon joukkoliikenteen käyttäjiä ja nysset ja ratikat siellä menevät.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 194/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.